

Волощук Віталій

*к.е.н., асистент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування,*

*Подільський державний аграрно-технічний університет,
м. Кам'янець-Подільський, Україна*

МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ КРЕДИТНИМИ РИЗИКАМИ

Оснoву ефективного управління кредитним ризиком може скласти забезпечення сталого руху фінансових потоків у комплексній моделі діяльності банку. При цьому первинними характеристиками банківської діяльності у поточний момент часу, що можуть провокувати виникнення кредитного ризику та визначати його рівень в наступних періодах, доцільно обрати динаміку обсягів залучених коштів і наданих кредитів та їх часову зміну. Регресійні моделі підтверджують таку думку, тобто узагальнюють динамічні зміни в обсягах проблемних кредитів, обсягу загальною кредитів наданих, а також залучених від населення та підприємств додаткових ресурсів, зміни такої динаміки на перспективу, темпи змін тощо.

Формуючи загальне комплексне уявлення щодо методологічних основ управління кредитним ризиком, треба враховувати особливості стосовно прийнятого часового діапазону процесу управління. Так, треба розрізняти особливості тактичного і стратегічного управління кредитним ризиком. З такої позиції, стратегічне управління має на меті розробку базових принципів, прийнятних характеристик якісного і кількісного характеру стосовно загального та індивідуального ризиків кредитування, а також окреслення прийнятних методів їх досягнення. Водночас управління тактичного характеру обґрунтовує і на цій основі обирає систему інструментів та методів управління конкретним видом кредитного ризику. Тож проблемні питання визначення науково-методологічної бази управління кредитним ризиком відносяться до царини кредитного ризик-менеджменту, тобто його стратегічних цілей і завдань [1].

У процесі своєї діяльності, залежно від поставленої стратегічної мети, банківська установа вимушена постійно балансувати з перевагою одного з критеріїв паритету між дохідністю та ризиком, тож в таких випадках банк може втрапити до таких ситуацій (зон):

1) відмовитись, при цьому не забезпечивши себе мінімальним рівнем доходу, від видачі кредитів з високим ризиком – недостатня дохідність;

2) погоджується на попередньо відомий та недопустимий рівень ризику, через що значним чином скорочується вірогідність отримати зазначені в планах високі прибутки – невиправданий ризик;

3) забезпечує необхідним доходом на мініальному рівні, визнає раціональний, прийнятний рівень ризику.

Для вищого управлінського персоналу банку основне завдання фінансового менеджменту з погляду сьогодення – отримання максимально можливого рівня прибутку при мінімальних витратах і мінімально вірогідному рівні ризику, перетворюється в прагнення уникнути довготривалого перебування банку в перших двох ситуаціях, так як це може призвести до значного погіршення фінансового стану установи [2; 3].

Досвід управління в умовах високої ризиковості, нестійкості економіки дає можливість окреслити можливі стратегії в управлінні кредитними ризиками:

▪ у випадку, коли вартість виконання ризикової події значно перевищує вартість об'єкта, що є схильним до впливу ризиків і немає значної необхідності в цьому об'єкті, використовується **стратегія уникнення**;

▪ у випадку, коли вартість управління ризиковою ситуацією є вищою за вартість виконання ризикової події, а її уникнути немає можливості, застосовується **стратегія прийняття і ігнорування**;

▪ у випадку, коли немає можливості використовувати інші види стратегій через застосування спеціальних інструментів в процесі управління банківськими ризиками – використовується **стратегія прийняття та управління** [2; 3].

Стратегічний портфельний аналіз, з точки зору управління кредитним ризиком банку, розглядається як засіб, який дає можливість менеджменту банківської установи, який, маючи ціллю чітко окреслити галузеві пріоритети видачі кредитів і забезпечити запланований рівень якості кредитного портфеля відповідно до загального рівня кредитного ризику, визначає і аналізує перспективи розвитку кредитної діяльності. У процесі аналізується привабливість для банку стимуляція збільшення його кредитної діяльності в різних сегментах ринку послуг кредитування, паралельно з оцінкою безпеки такої діяльності на кожному з аналізованих сегментів ринку кредитних послуг.

Раціональне формування пріоритетів формування банківського кредитного портфеля, з огляду на територіальні ознаки, враховуючи основні економічно-фінансові показники, що дають змогу оцінити спроможність вчасного погашення наданих кредитів, дозволяє банкам мінімізувати кредитні ризики.

Індивідуальні регіональні індекси концентрації проблемної заборгованості можуть бути використані при розподілі регіонів з точки зору привабливості активізації кредитної діяльності банків.

Відомо також, що в умовах ринкових відносин діяльність кожного підприємства значною мірою залежить від конкурентного середовища і зміни кон'юнктури ринку, а тому забезпечення постійної участі підприємства у формуванні і збереженні частки ринку повинно здійснюватись на основі власної стратегії розвитку. У зв'язку з цим потрібно обов'язково брати до уваги критерії визначення характеру і способи реалізації окремих видів стратегій.

Отже, формування системи ризик-менеджменту має ґрунтуватися на таких принципах: безперервність процесу виявлення, вимірювання та контролю усіх видів ризиків на усіх рівнях; максимальна уніфікація процедур та методології ризик-менеджменту; запровадження системи лімітів для обмеження концентрації кредитного ризику на одного контрагента, одного інсайдера, групи пов'язаних контрагентів; запровадження системи лімітів для обмеження ризику, пов'язаного з участю учасників в статутному капіталі юридичної особи, що не є фінансовою установою; забезпечення оперативності збирання відповідної звітності з метою складання звітів про ризики.

На здатність управляти ризиками в першу чергу має вплив рівень компетентності банківського правління, а також рівень кваліфікації персоналу, що добирає відповідні кредитні проекти і розробляє умови майбутніх кредитних угод. Тож основою банківської діяльності в галузі кредитування можна назвати визнання кредитного ризику і тут важливим питанням виступає керування ним, що є проблемою менеджменту банку як теоретичного, так і практичного характеру.

Список використаних джерел

1. Волощук В.Р. Стратегії регулювання банківських кредитних ризиків / В.Р. Волощук // Збірник наукових праць ПДАТУ. – Кам'янець-Подільський, 2008. – Вип. 16. – Т. 2. – С. 69-72
2. Єпіфанов А.О. Оцінка кредитоспроможності та інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання: монографія / А.О. Єпіфанов, Н.А. Дехтяр, Т.М. Мельник, І.О. Школьник та ін.; за ред. А.О. Єпіфанова. – Суми : УАБС НБУ, 2007. – 286 с.
3. Управління ризиками банків. монографія у 2 томах; Т. 1: Управління ризиками базових банківських операцій / За ред. д-ра екон. наук, проф. А. О. Єпіфанова і д-ра екон. наук, проф. Т. А. Васильєвої. – Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2012. – 283 с.

Гаврилюк Віта

к.е.н., асистент кафедри,

Подільський державний аграрно-технічний університет,

м. Кам'янець-Подільський, Україна

Прус Олеся

аспірант,

ННЦ «Інститут аграрної економіки»,

м. Київ, Україна

ФУНКЦІОНАЛЬНА ПРИРОДА ФІНАНСОВОГО ЛІЗИНГУ В СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ

Успіх лізингового бізнесу в будь-якій галузі багато в чому залежить від правильного розуміння його природи, яка впливає на можливості даного напрямку. Лізингова форма фінансування має великий потенціал щодо прискорення процесу розвитку